

ΑΓΙΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

[Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πολυκλαύστου καὶ ἀλησιμονήτου νέου, ὅστις ἐγάθη τόσον ἄδικα εἰς τὴν χρυσὴν ἀκόμη αὐγὴν τῆς ζωῆς, ἐνῶ μόλις προσέβλεπε μὲ τὰ φωτεινά του ὄμματα εἰς τὸ ἀπέραντον βιβλίον τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Φύσεως, ἐσβέσθη μία ποιητικωτάτη καρδιά, μία διάνοια σπινθηροβόλος, μία φαντασία τολμηρὰ καὶ ἀνυπότακτος. Ἐλαμψε μίαν στιγμὴν καὶ ἐγάθη ὡσάν ὄνειρον γλυκύ. Μὲ πόνον ψυχῆς ραίνομεν μ' ὀλίγα νεκρολούουδα τὸν νεπὸν τάφον του, τὰ ὅποια ἐδρέψαμεν ἀπὸ τὰ ἄμοιρα χειρόγραφα, ὅσα ἀφῆκε, πικρὰν κληρονομίαν, εἰς τοὺς ἰδιικούς του, καὶ ὅπου μωσχοβολοῦν ἀκόμη τῆς ὠραίας του ψυχῆς τὰ μῦρα ...]

Ἐκ τῶν κιτρινισμένων χειρόγραφων ἑνὸς νεκροῦ

1

... Στὴ μέση μιὰ παμπάλαιη ἐκκλησία βυζαντινὴ. Ὁλόγυρα μάντρα ψηλὴ ὡς δυόμιση μέτρα. Πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὸ ἴγιουμενεῖο, τὸ κελλὶ τοῦ ἱερέα καὶ τοῦ μοναχοῦ πάτερ-Γερμανοῦ. Πρὸς τὴ δύση τὸ δωμάτιο τοῦ

μένω, — καλούτσικη καμαρούλα μ' ένα παράθυρο δυτικά· μιὰ σάλα που τὴ λένε «ξενεῖο». τὸ κελλὶ τοῦ φίλου μου καλόγερου πάτερ· Ἡσαΐα καὶ ἡ μαγερική τῆς Μονῆς· πρὸς τὰ νότια τὸ κελλὶ τοῦ πάτερ Γιαννίκιου· πρὸς τὰ βορινὰ τὸ κελλὶ τῆς ὅσια· Σωφρόνιας, — ὡ τὸ ἐνενηνταρτίκο τὸ καψοθήλυκο, που κανονιές δὲν ἀκούει καὶ σέρνεται νὰ πάη στὸν ἑσπερινό.

... Μεταξὺ τῶν κελλιῶν καὶ τῆς ἐκκλησιᾶς ἕνα ἀρκετὸ διάστημα· ἡ αὐλὴ νὰ εἰποῦμε. Ἡ αὐλὴ αὕτη εἶναι σκεπασμένη μὲ ἀπαλοτρύφερες κληματαριές καταπράσινες που στεφανώνουν τὴν ἐκκλησιᾶ καὶ τῆς μισσοκεπάζουν τὰ κεραμιδία.

... Ἐξω σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς τέσσερες γωνιές τῆς Μονῆς, κισσὸς φυτρώνει· ἀποσκεπάζει τὴ γωνιά. τὰ κεραμιδία ἀπάνω, βόσκει κι' ὅλο βόσκει στὸ μουχλιασμένον τοῖχο πέρα δῶθε.

... Μπρὸς ἀπὸ τὴ μεγάλη αὐλόπορτα, σὲ δέκα βήματα ἀπόσταση παρήμερα, μουρμουρίζει ἀθάνατη ἡ βρυσούλα μας. "Ὅλη ἀπὸ μάρμαρο φτιασμένη κι' ὅλη σκεπασμένη ἀπὸ κισσοὺς κι' ἀγράμπελες. Τρέχει τὸ κρουσταλλένιο τὸ νεράκι τῆς ἀπὸ μίαν κρήνην καὶ τὴ νύχτα μαγεύσει ν' ἀκούσῃ τὸ μουρμουρητὸ τῆς, νὰ σμίγῃς κάτω ἀπὸ τὲς χλωμές μὰ ὀλόγλυκες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ, τὸν τρέμουλο τὸν ψίθυρο τῆς λεύκας, τὸ ἀλύχτημα κάποιου σκυλιοῦ που λάφτει πέρα στοὺς στενότοπους, καὶ τὰ ἅπαντα γρουλλίσματα τῶν γρούλων καὶ τριξαλιδιῶν.

... Γύρω ἀπὸ τὴ Μονὴ μεγάλα δέντρα σηκώνονται. Λεῦκες, κρασιές, μουριές, καστανιές, κυπαρίσσια· κ' ἔτσι πάντα ὅταν ὁ ἥλιος βαρεῖ, προβάλλει πάντα μέσα ἀπὸ φύλλα. Τὸ ἴδιο καὶ τὸ φεγγάρι τὴ νύχτα. Διαφαίνεται ἀνάμεσα στὰ φύλλα καὶ ρίχνει ἀπαλὰ τῆς ἀσημένιες ἀχτίδες του, κάνοντας μύρια σχήματα ἀπάνω στὰ χορτάρια. Καὶ ὅταν πάλι σειοῦνται τὰ κλαδιὰ ἀπὸ τὸ νύχτιο ἀγέρι που κατεβάζουν τὰ βουνά, παίξουν κ' ἐκεῖνες στὰ χορτάρια καὶ ἀπαλοσειοῦνται μαγεμένες.

... Πάνω ἀπὸ τὴ Μονή, στὰ δυτικά, σηκώνεται ὁ μέγας, ὁ περήφανος, ὁ περήφανος, ὁ ὠραίος ἀδερφίς τοῦ Παρνασσοῦ, ὁ Πενταδάχτυλος ... Οὔτε πένα, οὔτε πινέλο χωράει ἐδῶ. Μάτια, μάτια, μάτια. Μόνο μάτια. Γιατὶ τὸ γλυκὸ μου βουνὸ σὲ κάθε στιγμή, κι' ὁμορφιὰν ἀλλάζει· Ρόδιнос τὸ πρωί, καὶ θεῖα ἀσημένιος καὶ μαγευτικὰ ὠραίος κάτω ἀπὸ τὲς ἀχτίδες τοῦ καλοκαιρινοῦ φεγγαριοῦ τὴ νύχτα. Μὲ τὸ ἡλιοδασίλεσμα χορτασμοῦ δὲν ἔχει. Λὲς κ' οἱ γραμμὲς του διαμαντένιες εἶναι· ρουμπίνια καὶ μαράγδια ἢ κορφές του καπνίζουν ...

2

Στοὺς ὄχτους καὶ στὶς ἀχροποταμιές,
 Τοῦ Ἰρη τοῦ ὀλογάληνου, τοῦ ὠραίου,
 Λευκαίνουε ξανθομαλλοῦσες λυγρές,
 Στοὺς ὄχτους καὶ στὶς ἀχροποταμιές.

Κρύβεται ὁ ἥλιος πίσω ἀφ' τὸ βουνὸ
 Τοῦ Πενταδάχτυλου καὶ χύνει
 Μύρια πορφυροχρώματα στὸν οὐρανό,
 Κρύβεται ὁ ἥλιος πίσω ἀφ' τὸ βουνό.

Τραγούδι: ὀλόγλυκο νανουριστό,
— Μολπές παρθένες κι' ἄρμονίες, —
Μαγεύει τὴ γαλήνη ὄνειρευτό,
Τραγούδι: ὀλόγλυκο νανουριστό.

Μὲ τάραχον τρεμουλιαστό,
Βουτοῦν ὀλόσαρκες στὸ κῦμα·
Μεθάει κι' ἀφρίζει τὸ νερό,
Μὲ τάραχον, τρεμουλιαστό.

Μά, — ὦ μάγεμα μὲς τὲς παθιάρες ὧρες! —,
Οἱ αὔρες παίζουν στὰ ξανθὰ μαλλιά,
Ποῦ λούζονται στὸ κῦμα οἱ θεῖες κόρες·
Ζηλεύει τὸ ποτάμι ἡ ἀμμουδιά,
Καὶ κάτι μελετάει κακὸ στὶς κόρες ...

3

Ἦ, ἄφησε τὸ κερί· καὶ τὸ μέλι: τῆς ἀγάπης ἀπὸ τὰ πετροκερασένια
σου χεῖλη νὰ ρουφήξω, — καὶ γύρε ἐδῶ στὰ πονεμένα μου τὰ στήθια, —
καὶ κρύψε τὸ ἀχνορόδινο πρόσωπό σου στὴν ἀγκαλιά μου, — καὶ ἀφοκρά-
σου τὸ ρολόι τῆς ἀγάπης ἐδῶ.

Τώρα πού ὁ ἥλιος γλυκὰ γλυκὰ στὰ ἤσυχα τὰ νερὰ βουτάει, — ἐδῶ
στὴν ὁμορφὴν τὴν ταρατσούλα, — ἔλα νὰ δρέψουμε μαζὶ τὰ ρόδα τῆς δύ-
σεως. Κι' ἄφησε τὰ χρυσᾶ μαλλιά σου νὰ πέσουνε λυμένα στὶς πλάτες
σου, — καὶ διὲς κειπάνω μιὰ ρόδινη ἀράχνη μὲς τὸν γαλάζιον οὐρανό,
πῶς παίρνει τίς ὕστερες ματιὲς τοῦ βασιλιᾶ τῆς ἡμέρας. Καὶ δός μου τὰ
μάτια σου νὰ διαβάσω μέσα ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἀνατολῆς, κι' ὅλες τίς
γλύκες τῆς δύσεως, κι' ὅλους τοὺς αἰθέριους οὐρανοὺς, νὰ διῶ, νὰ διῶ σὰν
σὲ καθρέφτη ἀπόβαθα ζωῆ — ψυχὴ καὶ θάνατο — τὴν ἀγάπη.

Ἦ, ἄφησε τὴν πικραμένη μου ψυχὴ, νὰ καθίση στὰ κρίνα τῆς νεότη-
τός σου καὶ νὰ ρουφήξῃ τὸ μέλι καὶ τὸ κερί τῆς ἀγάπης, — τὸ θάνατο...

4

Τώρα τὸ βράδυ βράδου πού ὁ Γῆλιος γέρνει,
Καὶ στέλνει στὲς ψηλόραχες τίς τέλεια πίσω ἀχτίδες,
Καὶ τάγεράκι τοῦ βουνοῦ τρεμοφυσάει στὶς λεύκες
Μὲ βοητὸ νανουριστὸ πού σὲ γλυκομαγεύει,
Καὶ τὰ πουλάκια σύνταχα πετοῦν γιὰ νὰ φωλιάσουν.
Μὲ στερνοκέλαδους ἀχούς, κ' οἱ χρυσοπεταροῦδες,
Πετοῦν κλαδάκι στὸ κλαδί: γιὰ νὰ ἀπαλοκουρνιαῖσουν,
Βγῆκα κ' ἐγὼ ὁ ἄγουρος κ' ὁ καρδιοφλογισμένος,
Γιὰ νὰ ἀγναντέψω ἀπόκοσμα κ' ἀπὸ ψηλὴ ραχοῦλα,
Κάτω τοὺς κάμπους, τὰ χωριά, τίς πλούσιες πολιτείες,

Που κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου ξαπλώνονται πανώρια
 Νὰ ἰδῶ καὶ τὴν πεντάμορφη τὴ γαλανὴ ἀδερφοῦλα
 Τῆς Μάνας μας ...
 Καὶ μὲ τρεμούλα τῆς ψυχῆς, μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια,
 Γλυκά, μὲ δάκρυα τρεμούλα, νὰ ἰδῶ καὶ τὴν Καλὴ μου.

(1899)

† ΑΓΗΣ Γ. ΠΑΣΕΓΙΑΝΗΣ

Η ΗΓΟΥΜΕΝΗ

ΜΕΤΑ τὸν ἑσπερινὸν ἀνελθοῦσα εἰς τὸ μικρὸν κελλῖον τῆς ἡ Ηγουμένη καὶ λαθοῦσα μίαν σύνοψιν ἐκ τοῦ ξυλίνου τραπεζίου τῆς, ἐκάθησε παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκουσα χαμηλοφώνως. Ἐφαίνετο μόλις τεσσαρακοντούτης καὶ μολαταῦτα τρίχες τινὲς ἐκφεύγουσαι τῆς καλύπτρας τῆς ἦσαν ἀργυραῖ, βαθεῖαι δὲ ρυτίδες ηὐλάκουν τὴν ἰσχνὴν καὶ ὠχρὰν μορφήν τῆς, μάρτυρες ἴσως μεγάλης τινὸς θλίψεως κρυπτομένης ὑπὸ φαινομενικῆς γαλήνης, ἥτις προσέδιδεν εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῆς τοὺς γλυκεῖς ποίαν τινα ἔκφρασιν μαρτυρικῆς ἀγιότητος.

Αἴφνης διακόπτει τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκστατικῆ ἐν ἀπολαυστικῇ ἀκινήσει αὐτὴ τὸ οὖς δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς τῆς, δι' ὅλων τῶν αἰσθησέων τῆς, ἀκροᾶται μὲ τὸ στόμα ἡμίανοικτον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς. Τί ἤκουσεν ἄρα γε; Μὴ ἐν τῇ ἀρχομένη νυκτὶ ἀκοῦη τὸν ἑσπερινὸν ὕμνον τῶν ἀγγέλων πρὸς τὸν Θεόν;

Παρὰ τὸν ὑψηλὸν τοῖχον τοῦ κηπαρίου διέρχεται ἡ μεγάλη ὁδὸς ἡ φέφουσα πρὸς τὴν πόλιν· κατ' αὐτὴν δὲ τὴν στιγμὴν θὰ διαβαίνει οἰκογένειά τις, διότι ἀντήχησαν κραυγαὶ βρέφους κλαίοντος. Τὸ ἀπλούστατον αὐτὸ ἄκουσμα προξενεῖ τὴν ἄφατον αὐτὴν ἀγαλλίασιν εἰς τὴν Μοναχὴν; Ἐφ' ὅσον αἱ κραυγαὶ ἀπομακρύνονται διακεκομμένοι καὶ μονότονοι διασχίζουσαι τὴν ἑσπερινὴν ἠρεμίαν, τόσον αὐτὴ ἐντείνει τὴν προσοχὴν ὡς ἵνα μὴ ἀπωλέσῃ τὴν ἐλαχίστην δόνησιν ἐκ τοῦ προσφιλοῦς ἤχου. Ὅταν δὲ ἔπαυσαν πλέον ἀκούμεναι, ἐκείνη ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὡσεὶ ἀκρωμένη πάντοτε, ἐνῶ ἄρα δάκρυα ἐκυλίουτο βραδέως ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς.

Κατόπιν στηρίξασα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ψυχρῶν κιγκλίδων τοῦ μικροσκοπικοῦ τῆς παραθύρου, ἔρριψε τὸ βλέμμα μακρὰν ὑπεράνω τοῦ κήπου, ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τινος μεμακρυσμένης γωνίας τοῦ ὀρίζοντος, ὅπου ὡς σκιά, ἐφαίνετο ἀναδυομένη ἐκ τοῦ ὕδατος κορυφὴ νησίδος. Ἦτο τὸ προσφιλὲς σημεῖον εἰς ὃ ἀπὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν, βυθίζει κατὰ πᾶ-